

AQUELLS ULLS...

No vull creure, amics, que els hàgiu oblidat, perquè eren d'aquelles coses que solament en veure-les una vegada, ja no pots sostreure't a la seva influència.

Quin secret enigmàtic devien tenir perquè la seva brillantor, talment com far en mig de tenebres, servís de guiatge a milers i milers d'incondicionals patriotes?

Quina font secreta podia alimentar-los d'aquella inesgotable energia que expressaven constantment la fermesa de les seves conviccions?

Per què ni en els moments en què les tragèdies de la seva vida política, plena d'austeritat i noblesa, mantinguda enfront de les oligarquies que ens oprimien, no perdien tampoc la seva sublim serenitat?

Els recordo. Els recordo en aquell capvespre de pocs dies després de la proclamació de la República. Fou a l'Estadi de Montjuïc, una vegada acabat el partit de futbol «Espanya-Irlanda». Però la seva veu amplificada que ressonava per l'espai proclamant les ànsies de llibertat del

nostre poble, el què més m'impressionà foren els seus ulls. Ells, deien tant com les seves paraules. Quanta fermesa; quant d'aplom; quanta penetració tenien!

També els recordo en ocasió de la propaganda de l'Estatut. Ells foren al meu entendre, la força dinàmica que arrossegà als indiferents samant-los al moviment alliberador de la Pàtria, que s'iniciava amb el plebiscit estatutari.

I quan voltat d'immenses multituds, veient destacar la seva figura d'apòstol, reparaves amb els seus ulls, no tenies forçosament de suposar que la simpatia que desprenien, sens dubte era el secret de què tot el poble el seguís?

I si es trobava voltat d'infants, els veïeu com s'humitejaven de tanta tendresa?

No estava encertadíssim el denominatiu d'Avi, pel que tots el coneixíem?

Però, com tots els humans, el seu cos tingué de rendir el seu tribut de vida, i amb ell, perderen la claredat els seus ulls, aquells ulls en els que tant ens havíem emmirallat. L'irreparable ens l'arrabassà del nostre costat per sempre més.

I fou també un capvespre, que lluny de la ciutat on la mare terra acollia el seu cos immòbil, que em trobava escoltant un aparell de ràdio.

Una veu tremolosa d'emoció ens donava de manera detallada, la informació de l'enterrament.

«Catalans — digué la veu —, acaba d'ésser posada la llosa que cobreix la sepultura del que en vida fou el primer President de la Generalitat retrobada.»

Són exactament les...

Unes llàgrimes caigueren dels ulls dels que escoltàvem. El cor no podia resistir més l'emoció.

El temps ha transcorregut, però aquells ulls encara els tenim clavats molt endins, molt.

P. GARCIA I CORT

LA TOMBA FLAMEJANT

A la memòria del gran cabdill de Catalunya FRANCESC MACIÀ.

Allà dalt de la muntanya hi ha una tomba flamejant, on reposen les despulles del cabdill FRANCESC MACIÀ. Fou cabdill de Catalunya, qui forjà sa llibertat, va seguir-lo tot un poble i seguint-lo el va estimar... Ell, també se l'estimava al seu poble català; ell també va correspondre amb amor pur, abraçant com una fornall encesa i amb el cor de bat a bat...

Allà dalt de la muntanya sota un cel tot estelat hi ha una tomba que flameja per tota una eternitat!... Tots els vents li porten flaires de la Pàtria, i de la llar, també el mar amb ses besades l'amanaya sens parlar... I els ocells amb ses cantades li teixeixen madrigals... I les flors a cada alçada floreixen amb nou esclat!...

Allà dalt de la muntanya hi ha una tomba flamejant, i a les flors que l'acaronen uns bandits varen cremar; però la flama encara és viva en cada cor català... I avui ja és foguera immensa que il·lumina terra i mar... Es llum de fe i d'esperança i flama de l'ideal que abrussa i empeny al poble defensant la llibertat!...

Allà dalt de la muntanya entre mig de cel i mar hi ha una llum que nit ni dia no para mai de brillar... És l'esperit de la raça i un símbol: FRANCESC MACIÀ! Cada jorn els fills del poble fan via vers el fossar, flectint el genoll en terra, i amb els ulls il·luminats, li renoven la promesa de lluita i no claudicar als enemics de la Pàtria que la volen soterrar... per més que maldin i facin no han passat ni han de passar!... Que ací hi ha per a impedir-ho tot el poble català!...

Allà dalt de la muntanya hi ha una tomba flamejant, cada dia va engrandint-se, cada jorn es fa més gran... per darrera les muntanyes, enllà d'enllà de la mar, travessa rius i fronteres tot el món va il·luminant... I la flama és CATALUNYA! per l'amor dels catalans!...

R. MASSIP I TARRAGÓ

Els esportius i Macià

Tot Catalunya es condolgué de la gran pèrdua soferta. Les demostracions de dol, arreu es prodigaven; una n'hi hagué però, que nosaltres volem remarcar especialment, en complir-se un lustre de la mort del primer President de la Catalunya autònoma.

Ocupàvem, llavors, un lloc en el Consell Directiu del «Futbol Club Barcelona» i en el camp de Les Corts tenien lloc, amb equips estrangers, els tradicionals partits de Nadal. En representació del «F. C. Barcelona» prenguérem contacte amb el Govern de la Generalitat a fi de comunicar com estàvem disposats a suspendre el partit en penyor del nostre dol; malgrat el nostre propòsit, convinguérem amb el Conseller de Governació —el malaguanyat Selves— que malgrat el lloable de la nostra intenció, el partit se celebraria. El Club posà a mig pal les senyeres. El camp s'emplenà a vessar. Els jugadors ostentaven també sengles distintius de dol. Tot just s'havia començat el partit es produí un espectacle espontani i corprenedor. La multitud aplegada tributà dempeus, nua la testa i amb emoció profundíssima l'homenatge del seu silenci respectuós durant el qual el sentiment per la pèrdua del Vell venerable unia tots els presents i es produïa aquella demostració de cultura i de civisme que palesava una vegada més, tot refermant-lo, aquell sagrat ideal que va fer gran al nostre Club i que culminà fent-lo el representant genuí de la causa esportiva de la nostra terra.

En la figura de Macià, per damunt de la seva significació personal, hom hi va veure l'home-símbol que, conseqüent a una actuació honorabilíssima, en uns moments històrics va saber ésser el fidel representant del nostre poble i el guidor de la vida nacional.

Els esportius de Catalunya palesaren llur sentiment tot just produïda la causa i el ratificaren, en ocasió de l'enterrament assistint-hi en una proporció inigualable,

RAMÓN SABRIÀ I ROCA

MACIÀ IMMORTAL

Enguany s'escau el cinquè aniversari del traspàs de Francesc Macià, cabdill venerat dels independentistes catalans i primer President de la Generalitat restaurada.

Com cada any la tradició nadalenca ens recorda un dels més grans dolors de la nostra vida, el dolor de tots els catalans ben raçats que copsaren tot seguit l'abast enorme de la tragèdia que planava damunt la Pàtria, com cada any el devotíssim pelegrinatge a la tomba que guarda les seves despulles sacsejarà les fibres del sentiment i ens farà sentir amb més intensitat la presència immaterial de l'«Avi» retornant-nos a les tasques quotidianes, que vol dir lluita constant, fornits amb noves energies i reviscolada aquella flama de la fe en els destins de Catalunya que Macià sabé encendre en el cor dels patriotes.

I si cada any aquesta diada és per nosaltres com una obligació sagrada de comparèixer davant un tribunal, al qual hem de rendir comptes de la nostra fidelitat patriòtica i en el fons del fons de la nostra consciència s'hi registra la serena tranquil·litat del deure complert o la torbació produïda per l'acusació endevinada dels patriotes que han donat la seva vida per Catalunya, enguany encara té un major i més rigorós valor de control espiritual per quant l'especialíssima situació creada i la gran responsabilitat històrica dels catalans davant el món ens obliga, a més d'estar d'acord amb nosaltres mateixos, a estar d'acord, sobretot, amb el pensament dels que ens precediren en el sacrifici obligat ensenyant-nos com es serveix Catalunya lluitant fins a la mort.

El contacte amb Macià, abans materialment i ara espiritualment, sempre ha estat una font d'estímul i un doll de fermesa pels patriotes que al seu entorn es formaren i sota el seu alt exemple han ocupat els primers llocs de la lluita per la llibertat. Al voltant de la seva tomba hi ha les dels herois i màrtirs de la Pàtria la més alta representació dels quals correspon als que en vida foren Miquel Badia i Jaume Compte, nous símbols de fermesa i d'abnegació irreductible. En vida el seguiren en les seves gestes amarades de romanticisme i de generositat, en la mort també comparteixen la pau del seu repòs i la seva glòria. Lligat amb el teixit simbòlic d'aquestes tres il·lustres figures exemplars, d'aquesta trilogia sagrada que tanca un idèntic sacrifici en tres manifestacions diverses, les joventuts actuals han rebut l'herència gloriosa d'aconseguir per a la Pàtria aquella plena independència que la sang de tants patriotes ha fecundat.

Francesc Macià s'extingia precisament en el moment en què a Catalunya s'iniciava el període més perillós i més cruent de la seva història i quan el seu cabdillatge hauria pogut portar el poble, aquest poble que ell estimava tant, a solucions reeixides i constructives. I, diem això, perquè nosaltres que sempre ens ha repugnat aquesta alegre irresponsabilitat periodística, que tant s'ha prodigat, de profanar la memòria dels morts il·lustres en proclamar que si ara visquessin serien tal cosa o tal altra, és a dir serien l'antitesi del que eren, amb el qual hom vol justificar cínicament la seva interessada claudicació, nosaltres que coneixíem tota la força atractiva, tot el seny constructiu i tota la capacitat d'abnegació que caracteritzava la seva personalitat pròcer, estem segurs que en qualsevol dels moments difícils i decisius, pels quals ha passat Catalunya en el decurs d'aquests cinc anys, la màgica influència que Macià exercia damunt el poble, hauria evitat desviacions lamentables i enterbolidores i ens hauria estalviat les doloroses experiències negatives que el nostre poble ha hagut de sofrir.

A l'entorn de Macià, s'han fet comparances no sempre exactes. Avui posats a aquesta tasca direm que Macià no és Masaryk. Masaryk era un home d'estat, fred, al qual les cancelleries li lliuraren un conglomerat ètnic perquè en fes un Estat estratègic. Vint anys de Txecoslovàquia gairebé ens havien convençut de la fermesa de la construcció. Suava, però, hem pogut comprovar, amb astorament, com no havia reeixit. En canvi, Macià, més humà que no pas Masaryk, no esclau de cap combinació diplomàtica, és l'alliberador d'una pàtria esclava. És el lluitador que no té altre suport que el dels patriotes que el segueixen i que després han demostrat com havien estat fidels al seu alt mestratge. És l'home que venç en la lluita i destrona una dinastia sense cap ajuda aliena. És l'home que universalitza el problema de la llibertat de Catalunya malgrat l'interès de totes les cancelleries a fer-lo emmudir. I si Macià no és Masaryk, Catalunya no és, tampoc, Txecoslovàquia. Masaryk pogué ésser substituït i Txecoslovàquia esfilagarsada. Catalunya lluita i no podrà ésser vençuda.

Macià és una flama immortal en el cor dels catalans. El poble, el nostre poble, va fer-se'l seu, però no per a oblidar-lo, sinó per a seguir-lo i estimar-lo. L'absoluta possessió del poble per Macià es produeix abans de la seva obra de govern i quan era menysvalorat o blasmat pels polítics professionals. Els altres tots ho tenim present. El poble veré en Macià el cabdill, el conductor de masses que il·luitava per la llibertat dels homes i dels pobles, i s'hi lliurà, amb una confiança com mai no ho havia fet amb ningú, perquè el portés vers la victòria. Macià no traï el poble. Els que gosaren insinuar-ho poc després flectien els genolls davant la gegantina personalitat de l'«Avi». És per això que avui el record de Macià ompla tots els àmbits de la Pàtria i els catalans li serveix aquesta eterna fidelitat increbantable.

MARCEL·LÍ PERELLÓ

d'Estat Català